

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institvtionvm// Ad Vniversvm// Ivs Pontificivm, Sive//
Canonicvm, Libri Qvatvor**

Lancellotti, Giovanni Paolo

Basileae, 1566

xxviiij. De Institutionibus, & Iure Patronatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61756](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61756)

cap. cum in
illis. in prin
cipio. 9. 11.
de præben.
in 6.

cij qualitate Apostolicū rescri-
ptum restrictionem recipit: nā
si de quibuscunque beneficijs
prouideri mandatum fuerit, de
animarum cura mentione non
habita, de ijs prouidendum nō
erit, quibus huiusmodi cura no
scitur imminere. Illis quoque,
pro quibus scribitur vt de per-
sonatibus & dignitatib. ad col-
lationem, prouisionem, præsen-
tationem, vel dispositionē per-
tinentibus quorumcunq; pro-
uideatur, de ijs prouideri nō po-
terit, ad quos per electionē præ-
ficiendi assumuntur.

*Gratia alicui concessa, ut prouidere possit
personis idoneis in certa Ecclesia, personis nō
expressis, non expirat re integra per obitum
concedētis: secus, si personæ essent expressæ.
hoc dicit.*

capit. si cui
nulla. de
præben. in 6

Illud quoque omittendū nō
est, Quod, si cui nulla facta per-
sonarum expressione sit gratio
sē concessa facultas, vt authori-
tate Apostolica aliquibus per-
sonis idoneis in certa Ecclesia
prouidere possit, vel beneficia,
quorum collatio est ad sedem
Apostolicam legitimè deuolu-
ta, conferre: huiusmodi con-
cessio etiam re integra, per obitum
concedentis nō expirat: secus,
si super prouisione certæ perso-
næ faciendæ eidem sit data po-
testas, nō ob suam, sed eius, cui
prouidetur, gratiam vel fauorē.
Illa enim expirat omninō, si cō-
cedens re integra moriatur.

Mandatarius, cuius nō est electa industria,

potest alteri mandare. b. d.

Illud etiam interest, Vtūm,
cui ab Apostolica sede prouiso
de beneficio in certa Ecclesia,
diocesi, vel prouincia certæ per-
sonæ faciendæ committatur, an
de certa Ecclesia incertæ tamen
personæ? Primo enim casu lici-
tē quis vices suas alteri cōmit-
tere poterit: secundo verò, cū
in eligenda persona mandata-
rij electa videatur industria, prouisionem sibi commissam alteri demandare non poterit, nisi forma commissio-
nis id habeat, vt per se, vel per alium hoc expedire valeat.

*Beneficia Ecclesiastica debent sine dimi-
nutione conferri. b. d.*

Postremò illud sciendum est,
tam Turonensi Concilio cau-
rum esse, ne præbendæ aliquam
sectionem patiantur: quā ex
Lateranensi, nequis conferens
beneficium Ecclesiasticum, par-
tem prouentuum suis vsibus re-
tinere audeat, cū sine vlla de-
beant diminutione conferri.

cap. maiori
bus. ext. de
præben.

DE INSTITVTIONIBUS, & iure patronatus, TITVLVS XXVIII.

*Quando dicatur prouideri per Institutio-
nem, quid sit ius patronatus, & quibus modis
constituatur. b. d.*

Accidit autem interdum, vt
prælati liberam de vacanti-
bus beneficijs disponendi
facultatem non habeant: quod

tunc euenit, cum ea vacare con-
tinerit, in quibus aliquis Ius ob-
tinet patronatus: tunc enim scilicet
de sumpto vocabulo, non con-
ferre, sed instituere dicetur eos,
quibus presentate patrono p-
uidendum erit. Est igitur a ius
patronatus, potestas presentandi
instituendum ad beneficium
vacans. Constituitur autem tale
Ius varijs modis: veluti, Eccle-
siae aedificatione, dotatione, &
similibus.

*Aedificans ritē, uel dotans, acquirit ius pa-
tronatus: & eum sequi debent commoda, quae
sequantur incommoda. h. d.*

Aedificatione b acquiritur ius
patronatus, cum quis Ecclesiam
de consensu diocesani, Iuris or-
dine seruato, construxit. Dota-
tione acquiritur, ut cum is, qui
non fundauit, Ecclesiae pro dote
certa bona assignauit. Sicut e-
nim in carnali matrimonio ad
onera sustinenda dos assignari
debet, ita etiam concedenda
sunt Ecclesiae, quae ad lumina-
ria, & ad custodiam, & ad stipen-
dia custodiam, & ad caetera sacrae
domui necessaria, sufficiant. In-
stitutum est igitur, ut quasi cu-
iusdam loco remunerationis ad
presentationem patronorum in-
fundatis, vel dotatis Ecclesijs sa-
cerdotes instituuntur, nullo p-
fessionis vel sexus habito di-
scrimine.

*Ecclesiasticus patronus habet ad presen-
tandum menses sex, laicus quatuor. Ecclesiasti-
cus non potest uariare, laicus potest. h. d.*

Sunt tamen inter Ecclesiasti-
cos & laicos patronos, Pleraque
differentiae. Nam c Ecclesiasti-
co ad presentandum sex men-
sium conceditur spatium, Lai-
co quadrimestre tempus datur.
Et uidetur optima ratione in-
ductum, ut longius praefigatur
tempus Ecclesiasticis, quippe d
quibus semel facta presentati-
one, amplius variare minimē li-
cet: quod in laicis diuersum sta-
tuitur.

Episcopus qui instituit secundo loco praesentatum, in poenam tenetur prouidere etiam primo praesentato. h. d.

Sed e si laicus, cui plures pre-
sentandi tributa est facultas, pri-
mo Ioannem instituendum of-
ferat, secundo loco Paulum, v-
trumque idoneum, Ordinarius au-
tem secundo loco presentatum
instituat: videamus, an primus
appellare valeat? & statutum est
de secundo factam institutionem
infringi non posse: Episcopum
tamen, qui primo loco presen-
tatum dolo recusauit admitte-
re, recusato, ut in competenti be-
neficio prouideat, compellen-
dum: ut in eo puniatur, in quo
eum deliquisse constat.

*Legatus de latere potest derogare iuri pa-
tronatus Ecclesiasticorum, non laicorum. Eccle-
siastico patrono reddenda ratio prouentuum
patronatus Ecclesiae, secus laico. h. d.*

Legatus f etiam beneficium
in praedictum Ecclesiastici pa-
troni, ut supra tetigimus, confer-
re potest; cum in laicis diuersum
accidit

a gloss. 1. can.
pae metis.
16. q. 7.

b d. glo. 1. can.
pae metis.
& can. fi-
lijs. ead. cau-
sa. & cap.
nobis fuit.
extr. de iur.
patro.

c cap. uni. S.
fi. de iur. pa-
tro. in 6.

d cap. pasto-
ralis. ext. d.
titu. & d.
cap. uni. in
gloss.

e cap. pasto-
ralis. officij.
extr. de iur.
patro.

f cap. cum de
lectis. ext.
de iur. patro.

accidar. Item Ecclesiastico patrono de temporalibus rebus ratio debet exhiberi, quod in laico minimè obtinet.

Patronus laicus potest deferre ad superiores clericos, qui dilapidant bona Ecclesie cuius est patronus. h. d.

*cano. filijs
act. 16. q. 7*

Licebit tamen patrono laico, si sacerdotem ex collatis in Ecclesia rebus fraudare cognouerit, aut honesta illum conuentione compescere, aut Episcopo vel competenti Iudici corrigenda denunciare: quòd si talia agere tenter & Episcopus, Metropolitanus eius hæc insinuat: sin autem & Metropolitanus talia gerat, Principis hæc auribus (si aliter Ecclesie consuli non possit) intimare non differet.

Ius patronatus transmittitur ad quoscunque hæredes: & plures succedentes uni. habet uocem unius, nec hæres patroni institutum mutare potest. h. d.

SucceSSIONE quoq; Ius patronatus acquiritur: quod quidem procedit, siue sui, siue extranei, siue ex testamento, siue ab intestato sint hæredes. Plures tamen ab vno ex patronis Ecclesie relicti hæredes, uocem duntaxat vnus habebunt in præsentatione Rectoris, nec iam institutos mutare poterunt.

Si patroni in præsentatione non sint concordæ, attenditur maior & melior pars. h. d.

*cap. quoni-
am in. ext.
de iur. pat.*

Et si fortè in plures partes patronorum se vota in præsen-

tando diuiserint, ille præficiendus est Ecclesie, qui maioribus iuuatur meritis, & plurium approbatur consensu.

Si Ecclesia ob patronorum discordiam detrimentum patitur, potest Episcopus interdicerè diuinis. h. d.

Quòd si ita simultates inter eos ortæ fuerint, ut sacerdos suo ibi officio canonicè fungi non possit, si aliter prouideri non poterit, præcipere debet Episcopus, ut ibi missarum solennia non celebrentur, donec patroni ad concordiam redeant: quod si intra quatuor menses factum non fuerit, tunc ordinet Antistes Ecclesiam, sicut meliùs eam secundum Deum iudicauerit ordinandam.

*cap. extr.
eod. tit.*

*cap. quoni-
am capit. se
uerò. et ca.
cū propter.
extr. de iur.
pat.*

Episcopus potest ex causa Ecclesiam patronatam secundum certam formam commendare. h. d.

Quòd si necessarium aut expediens esse duxerit, poterit etiam interim Ecclesiam alicui commendare, ita tamen, ut si parochialis sit Ecclesia, nemini commendetur, qui non sit in sacerdotio constitutus: nec huiusmodi commendatio ultra semestris temporis spacium vires suas porriget: nec in vnus persona, nisi vnica fieri poterit.

*cap. nemo
deinceps. de
electi. in 5.*

Episcopus in Ecclesia iuris patronatus laicorum ex causa potest ponere œconomos, qui colligant fructus erogandos in utilitatem laicorum. h. d.

a cap. cū uos.
ext. de offi.
ordi.

Erit^a etiam Episcopo facultas in Ecclesijs, in quibus Ecclesiastica persona præsentatione non habet, si vel minus idonei præsententur, vel alia de causa aliquos in eis instituere non valeat, æconomos ponere, qui fructus percipere debeāt in Ecclesiarum utilitatem erogādos, aut his qui quandoq; instituentur, fideliter reseruandos.

Patroni possunt conuenire de præsentando alternis vicibus, & plures simul possunt præsentari, ut de ipsis Episcopus eligat instituendum. h. d.

b clem. 2. uer.
& ut de
iur. pat.

Sed ut^b facilius prouideatur Ecclesijs, non inconueniens visum fuit, patronos ipsos inter se posse liberè conuenire de Rectore ab eis alternis vicibus præsentando. quibus etiam ex eadem causa permittitur, ut plures ad vacantem Ecclesiam præsentare valeant, ita ut vnus ex eis eligi possit per Episcopum & admitti.

Ius patronatus donari potest, sed ob donationem non præiudicatur iuribus Episcopalibus uendi autem non potest, nisi cum uniuersitate. h. d.

c capit. 1. de
iur. patro.
in 6.

Donatione^c quoque Ius patronatus acquiritur. Ut cū Ius, quod quis in Ecclesijs habet, in aliquem liberaliter cōfert: quæ si fiat Ecclesiæ, aut loco religioso, quamvis absque assensu Episcopi facta fuerit, efficax est censa, sed per eam Episcopalibus Iuribus in aliquo non derogatur. Sed si quis dato precio^d,

d capit. quia
clerici. &
seq. extr. de
iur. pat.

huiusmodi sibi Ius comparare ausus fuerit, talis contractus irritus erit & inanis, nisi tale Ius cum uniuersitate rerum temporalium transferretur.

Episcopus nõ potest spernere patroni præsentationem. Patronus non potest quem propria autoritate instituere, sub pœna excommunicationis. h. d.

Quemadmodum autem ad præsentationem patroni, debet Episcopus clericos instituere, & quod spreto fundatoribus de vacanti Ecclesia disposuerit, erit irritum: ita etiam patronus autoritatem Episcopi negligere non debet. Quòd si laici^e ausu temerario propria autoritate ad institutionem processerint, tam ipsi anathemate feriendi, quàm etiam perperam instituti clerici communionem sunt priuandi: qui si etiam adhuc perstiterint, à ministerio Ecclesiastico & ordine deponendi erunt.

e cap. præte
rea. extra.
d. tit.

Patroni putatiui præsentatio tenet. h. d.

Interdum^f accidit, ut eius qui patronus non est, præsentatio tamen rata sit habenda. Ut cū ordinarius ad eius præsentationem clericum instituit, qui & Iuris patronatus erat possessor, & patronus credebatur: nam si postea Ius patronatus alius in iudicio euerit, institutus non debet propter hoc ab Ecclesia remoueri.

f cap. consul
tationis. e-
xtra. d. tit.

Nemo potest seipsum præsentare. h. d.

Licet

*cap. per no-
stras. extra.
d. titiu.*

Licet^a autem patronus alios præsentet, se ipsum tamen, quã quã clericus sit, præsentare non potest, quantumvis idoneus sit, & quibuscunque studijs iueatur & meritis: cum nullus Ecclesiasticis sese officijs vltro immiscere debeat.

Nemo sibi beneficium confert, ueluti nemo se præsentat, nec uacantibus beneficijs tenet collatio, aut præsentationis promissio. h. d.

Sunt autem institutiones collationibus in quibusdam similes, in quibusdam verò dissimiles. Similes sunt, quia quemadmodum is, qui se ipsum præsentat, instituendus non est: ita etiã is, ad quem pertinet collatio^b, se ipsum non potest instituere, cum inter dantem & accipientem distinctio debeat esse personalis. Item quemadmodum uacaturæ præbendæ non tenet regulariter collatio: ita etiam promissiones de nõ vacantibus beneficijs Ecclesiarum, in quibus quilibet obtinet patronatus, nullo iure subsistunt.

Capitulum sede uacante potest instituere præsentatos, idem potest uicarius sine speciali mandato Episcopi. h. d.

Dissimiles sunt, quia etsi Capitulum sede vacante^c beneficia, quæ ad collationem Episcopi pertinent, conferre non possit: præsentatos tamen à patronis potest, si idonei sint, admittere & instituere. Idem obtinet in vicario: quia licet sine speciali concessione conferre^d nõ possit

fit, præsentatos tamen instituere^e minimè prohibetur.

In Rectorem parochialis Ecclesiæ potest præsentari etiam non in sacris constitutus, licet secus in libera collatione, in qua tamen potest dispensari cum eo, qui est constitutus in minoribus. h. d.

Sunt etiam in eo dissimiles, quia in Rectorem parochialis Ecclesiæ, & non in sacris constitutus præsentari potest, dum modò aliàs sit idoneus, & infra tempus à Iure constitutum ad ordines, quos ipsius Ecclesiæ cura requirit, promoueri valeat. Collatio autem fieri non potest, nisi in persona eius, qui saltem sit in subdiaconatu constitutus: cum his tamè, qui in minoribus sunt ordinibus constituti, si tales sint, qui infra breue tempus possint in presbyteros ordinari, dispensari poterit.

Patronis defertur circa honorem, & uitæ necessaria subministranda. h. d.

Defertur autem patronis nõ solum circa præsentationem, uerum etiam circa honorem processionalis^f, & circa necessarium uitæ subsidium. Nam si aut ipsi, aut illorum filij ad inopiam redacti fuerint, illis erit modeste ab Ecclesia succurrendum^g.

Ius patronatus tollitur cessione, Collegij cõstitutione, Ecclesiæ destructione, delicti perpetratione. h. d.

Tollitur Ius patronatus cessione: ut puta, cum quis id Ecclesiæ, in qua ius habet huiusmodi, conferendũ duxerit. Itè,

*cap. ex fre-
quentib. ext.
de instit.*

*cap. nobis
fuit. in fin.
extr. de u-
re patro.*

*can. quicum
que fidelium.
16. q. 7.*

si quis Ecclesiam sine sui reservatione Iuris collegiatam fieri patiatur. Eò amplius constat, si ædes sacræ incendio consumptæ fuerint, vel etiam terremoto, vel vitio suo corruerint, extinguere ius patronatus necesse est. Sed & si patronus ausu nefando Rectorem vel clericum ipsius Ecclesiæ per se, vel per alios occidere, vel mutilare ausus fuerit, tã alias pœnas, quàm Iuris patronatus amissionem substinere debet. Idem iuris est, si patronus efficiatur hæreticus: cum enim bona hæreticorum uniuersa sint confiscanda^a, merito cum ista uniuersitate etiam Ius patronatus interibit.

^b cap. uergetis. extra. de hæreticis.

DE CLERICIS non residenti- bus,

TITVLVS XXIX.

Si conferatur beneficium non idoneo ad residendum, & prouisus priuatus est beneficio, & collator conferendi potestate. b. d.

^b cap. quia non nulli. §. cum igitur. extr. eod. tit.

Debent^b autem hi, quibus Ecclesiastica ministeria sunt committenda, tales deligi, qui & residere in Ecclesia, & curam demandati sibi officij per se ipsos valeant exercere: quòd si aliter actum fuerit, & qui receptus fuerit, quod contra sacros canones acceperit, amittet: & qui dederit, largiendi potestate priuabitur.

Qui sine causa non residet, post monitionem priuandus erit: & quæ sint iustæ causæ non residendi. b. d.

Si tamen ab initio idonei ad residendum reputati, postea Ecclesias, vel præbendas sibi concessas, sine iusta & necessaria causa deserant, si moniti & congruo tempore expectati non redierint, eis priuari poterunt^c. Iustæ non residendi causæ sunt: veluti, si quis aut Romano^d Pontifici, aut proprio Episcopo obsequium exhibeat^e. Item, si iura, & negotia Ecclesiæ^f suæ fideliter prosequatur, aut si, ut studio rum causa abesse possit^g, est alii cui specialiter indultum, & si quæ sunt aliæ similes.

Ad memoriam iuuandam conducit repetitio. b. d.

Hæc de præbendis, & dignitatibus, atque illarum prouisionibus dixisse nos sufficiat. Verum, quia in hoc tractatu diffusè immorati sumus, ut sequentia præcedentibus melius contexamus, quædam in memoriã reducemus. Personarum ergo quidam laici sunt, quidam clerici. Rursus clericorum quidam sunt in sacerdotio constituti, quidam in sacris licet non in sacerdotio, quidam nec in sacris nec in sacerdotio. Eorum rursus, qui in sacerdotio constituti sunt, quidam sunt in celsiore gradu, ut Episcopi: quidam in inferiore, ut presbyteri. In sacris verò dicuntur constituti

Dia-

^c cap. fin. extr. eod. tit. & cap. relatiu. & cap. ex parte. & seq. d. tit. ^d cap. cum dilectus. extr. eod. tit. ^e cap. de cetero. eodem tit. extra. ^f cap. ex parte. eodem tit. ^g cap. relatiu. d. tit.